

סיפור על חכם. רשע. תם ומי שאינו יודע

לכן, ברגע המכריע, נכנסה חבורה של ח"כים לאולם, הרימו ידיים, וזוהי — ההסתייגות התקבלה. יוסף בורג נדהם. הוא ידע שזאת הצעה רעה ומסוכנת. אבל הוא יושב בשקט. למה לו להביא על עצמו את זעמם של אנשי הליכוד?

כך נזרד חוק חדש במדינה.

כ שיש חוק, צריכים לבצע אותו. כך סבור האלוף דני מט.

דני מט הוא

מתאם הפעולות של צה"ל בשטחים המוחזקים. כאשר ראה שה"מחוקק" חוק, ברוב חוקמתו, חוק חדש, הוא יצא לבצעו וכדרכו — בלהט לאומי, בדבקות במשימה, בהגיון של מושל קולוניאלי. על הדרושים ברמת-הגולן הופעל לחץ כביר, נרמז להם שמי שרוצה לעשות עסקים בישיב ראש, או לקבל משרה ציבורית, או להמשיך ולהורות בבית-הספר, חייב להיות אזרח ישראלי. מי שלא יקבל את האזרחות, ייחשב כבוגר וכשונא-ישראל.

למען הביטחון נלקחו ראשי הציבור הדרוזי בגולן, שהתנגדו לעניין, ונכלאו. למען יראו וייראו. ההמשך היה צריך להיות אוטומטי — לפי תפיסתו של האלוף דני מט. הנייטבס יבינו את הרמז, הדרוזים יתאזרו כולם, ורמת-הגולן תהיה מסופחת למעשה לישיב אל, גם אם הנסיבות המדיניות אינן מאפשרות עדיין, למרבה הצער, לספחה להלכה.

ובזה היתה הפרשה צריכה להסתיים. אבל זה לא היה הסוף. זאת היתה רק ההתחלה.

ה דרוזים הם עדה דתית, המפוזרת בכמה מדינות ב"מרחב. למעשה אינה אלא בת מוסלמית פורשת, כשם שהנוצרים הראשונים היו כת יהודית פורשת. הם מאמינים כי החליף המוסלמי המסורף, אליהם, לפני אלף שנה, היה התגלמות האלוהים. מאז התרחבה התהום בינם ובין המוסלמים, והם נחשבים עתה כבעלי דת נפרדת. אך מבחינה לאומית, הדרוזים הם ערבים, כמו כל מיעוט המסורף במדינות רבות, משתדלים הדרוזים בכל מדינה להיות פטריוטים אמיתיים. לכן הם שייכים בלבנון לחזית הלבנונית השמאלית, הקשורה באש"ף, ואילו בישראל הם ציונים נאמנים. הם משרתים באותה נאמנות בצבא של אש"ף ובצה"ל. ממש כמו היהודים באירופה, בימים הטובים.

אך מרכז הדרוזים הוא בסוריה. שם בהדרדרושים, בבשן התנ"כי, יושבים ראשי העדה. בסוריה הם, כמוכוב, סורים לאומניים. הם נטלו חלק מרכזי במלחמת-השיחרור הסורית נגד הצרפתים, וכיום עומד בראש הצבא הסורי שרייטתון דרוזי, שמשפחתו יושבת ברמת-הגולן. כאשר שמעו הדרוזים הכבושה מקבלים אזי אחיהם ברמת-הגולן הכבושה מקבלים אזי רחות ישראלית, בערה חמתם להשחית. כי מעשה זה יכול היה לסכן את עתידו של כל דרוזי בסוריה, ובעולם הערבי כולו. הוא היה עקוב להפוך את העדה כולה גויס חמישי בעיני אחיהם הערביים, ולהמיט עליה שואה נוראה. לכן יצאה פקודה מראשי העדה לנכבדים ולכוחני-הדת הדרוזיים בגולן: לשים קץ לעניין מייד, ובכל האמצעים, על מקבלי התעודות הישראליות הוטל חרם דתי חמור, שפירושו נידוי וגירוש מן העדה.

שום כוח אינו יכול לעמוד בפני תגובה כזאת. ממשלת-ישראל הבינה את המצב והסירה קה בשקט מסקנה סבירה: לקחת בחזרה את התעודות.

וכך קרה.

כ זה היה צפוי לגמרי מראש. הוחרתי מפני תוצאה זו עוד בעת הוויכוח בכנסת.

שילנסקי לא הבין. אמרו לו שהדרוזים הם ציונים, וזה הספיק לו. בורג הבין היטב, אך לא היה איכפת לו. למה לו לשבור לעצמו את הראש? דני מט לא הבין. תנו להם מכה הגונה על הראש, כך חשב, והם יקבלו את התעודות ויגידו תודה. יש פרשה זו לקחים חשובים ביותר. ראשית: המדינה כולה נגררה לתוך פרשה, זו בלי תכנון, בלי מחשבה, בלי ניתוח המצב, בלי שיקול-דעת.

שנית: די בכך שלאומן אחד, תם ותמים, שאינו נחשב כחכם-הדר, ירים את קולו — כדי שהמדינה כולה תעמוד דום ותנהג בטיפשות. שלישית: אין גבול לפחדנות של האחרים. הם ידעו מה עלול להתרחש, ושתקו. רביעית: אין מקום בכנסת לאנשים שיש להם האומץ לומר את האמת. מי צריך אותם? חמישית: כלית-היקשורת, שהתעלמו מהוויכוח בכנסת, שותפים באשמה.

שישית: פיקח נחלץ מצרה שחכם כלל לא היה נקלע אליה.

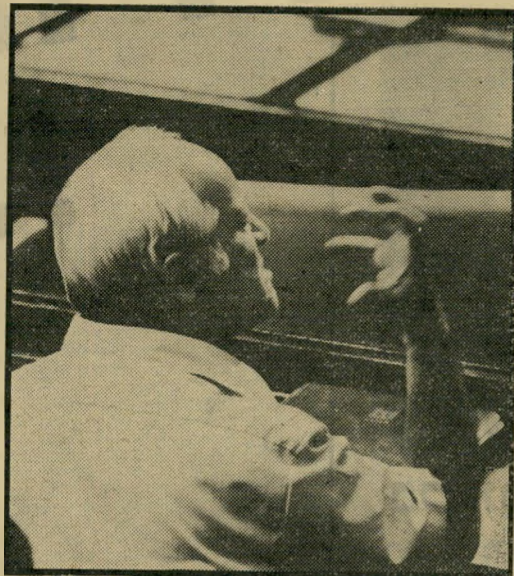
שביעית, וזהו העיקר: מי אומר שזה שונה בפרשות אחרות, חשיבות לאין שיעור יותר?

אנחנו לא הגענו זה. אנחנו יושבים לבטח בשטחים המוחזקים, ולעולם-לעולם-לעולם לא נצא מהם. אנחנו לא בריטים, צרפתים, הולנדים, כדגים. יש לנו די מט.

■ ■ ■

ך עתה לעזיבה עצמה. באחד הימים של הכנסת התשיעית הגיש שרה-פניס, יוסף בורג, הצעה לתיקון חוק-האזרחות. זה היה חוק משעמם. הוא הכיל תיקונים מתיקונים שונים, כולם בעלי אופי טכני, שהתחייבו מנסיון העבר. לא היתה לדברים משמעות פוליטית.

חיבובי של דוב

ושילנסקי

כמה משוגעים, המתעניינים בכל החוקים, התעניינו גם בחוק הזה. התווכחו, נאמנו, והעברנו את הצעת החוק לוועדת-הפנים. חוץ מאיתנו לא שם אליה איש לב. אבל דב שילנסקי היה ח"כ חרוץ, והוא קרא את הצעת-החוק. מייד הגיש לוועדה הסתייגות, שבה תבע לכלול בחוק סעיף אשר יאפשר לתושבי השטחים המשוחררים לרכוש את האזרחות הישראלית.

בוועדה נתקלה הצעה זו בהתנגדות כבדה. קודם כל, היא לא נגעה כלל בהצעת-החוק המקורית. שנית, זהו עניין בעל אופי פוליטי מובהק, שהיה צריך להידון בצורה אחרת. בקיצור, הוועדה החליטה ברוב גדול — המורכב מחברי כל הסיעות — לדחות את הצעתו של שילנסקי. לפי הנוהל המקובל בכנסת, מצרפים הצעה כזאת, אחרי שנדחתה בוועדה, באופן אוטומטי לנוסח הסופי, כהסתיי גות של המצעת. הסתייגות כזאת אחת דרכה: להידחות בהצבעה אוטומטית במליאה. לפני אישור החוק.

אך הפעם קרה משהו אחר. שילנסקי הועיק מראש את חבריו, אנשי הליכוד. אלה לא ידעו במה העניין, אבל הם ראו שזה נורא חשוב לשילנסקי הטוב, והרי את שילנסקי אוהבים. הוא בתור נחמד.

פ קיר ממשלתי מיוחד הגיע לרמת-הגולן כדי לקבל בחזרה את תעודות-הזהות הישראליות של הדרוזים, המחזירים אותן בטיטנות. "כניעה מבישה למסיתים!" צועקים אחינו המתנחלים. "הקיצוניים ניצחו", מסיקים הפרשנים הישראליים. לא יכולנו לעמוד בלחץ. מורים מחזירי-התעודות, ביניהם אחד שהוא "ציוני", יש לקח בפרשה הזאת.

■ ■ ■

ק ודם כל: נפשות העלילה. נא להכיר: חברי-הכנסת דב שילנסקי, כיום סגן-שר במשרד ראש-הממשלה, המועמד הכיחכי פופולארי בקרב חבריו בתנועת-החרות, שהציבו אותו במקום טוב מאוד, כימעט בראש רשימתם לכנסת. דב שילנסקי הוא אדם נחמד מאוד, לכל הדיעות. גם מי שאינו מסכים עימו מחבב אותו. אין לו אויבים. כשמוכרים את שמו בחוג של חברי-כנסת, מחייכים כולם חיוך טוב, ואומרים: "אה, שילנסקי, בתור נחמד". יש אנשים הרוכשים לעצמם אויבים ושונאים עלידי השמעת דיעות מקורות, עלידי התנשאות אינטלקטואלית, עלידי עליונות שכלית. שילנסקי טהור מכל אלה. **כי שילנסקי הוא איש תם. לא שוטה, חלרי דה, ורא טיפש. אבל תם. ומי אינו אוהב תם?** אדם תם אינו מעורר קינאה ושינאה. אין הוא מאיים על איש, וכל אדם יכול לדמות לעצמו שהוא יותר חכם ממנו.

חוץ מזה שילנסקי הוא לאומן קיצוני. לאומן פשוט, מוחלט. העולם שלו פשוט בתכלית: יש "הם" ויש "אנחנו". "הם" שונאים אותנו ורוצים להרוג אותנו. "אנחנו" צודקים. תמונה פשוטה זו באה לו לשילנסקי בימי השואה, כשהיה בפולין. כשהגיע הנה ושמע כי עושים הסכס-שילומים עם הגרמנים, הדך להטמין פצצה עקרה במישרד-החוק הישראלי, כמחאה.

לא ניסיתי מעולם להתווכח עם שילנסקי על עניינים לאומיים. השלמתי עם העובדה שבינינו, שהיינו כאן בארץ בימי השואה, ובין מי שעבר את השואה שם, לא תיכן הבנה אמיתית בעניינים מסויימים.

זהו גיבור מס' 1 של העלילה.

■ ■ ■

מ מס' 2 הוא השר יוסף בורג — שרה-פניס אתמול, היום, מחר. השר בורג הוא פיקח. יש לו אינטליגנציה מהירה. תניה לפניו הצעה, והוא יגיד לך מייד — בכל שפה שתרצה — מה תהיה התוצאה.

הצרה היא שלשר בורג לא איכפת. הוא נהנה מחיותו שר. משליטתו במשרדים כבירים ובתקציבים כבירים. מיכולתו לטיל בעולם כחבר ממשלת ישראל, ולזכות בכל מקום בכבוד ובתיאפארת. מן השטח האדום הנפרש לרגליו במצריים, בבואו לשם כראש הצוות לשיחות-האוטונומיה. כל השאר לא כל-כך חשוב לו. הוא מוכן לתת עצה טובה, אך לא ייצא מגידרו כדי שתתקבל. רוצים — טוב. לא רוצים — גם טוב. **כי בורג לוחם רק על הרכבים החשובים — המישרדים, התקציבים, השטח האדום, מכור נית-השר.**

בעניינים האחרים, אם רוצים האנשים להשתטות — שיבושם להם, אם הוא נתן להם עצה טובה, הוא עשה את שלו והציל את נפשו. אם לא קיבלו אותה, זה מצער. אפשר לעבור על כך לסדר-היום. בעזרת בדיחה באדיש.

■ ■ ■

מ מס' 3 הוא גנרל אמיתי, אלופנו דני מט. דני מט היה, כך אומרים, חייל טוב. הוא השתתף בקרבות חשובים ואין אליו טענות בשטח זה. **דני מט יכול היה למצוא את מקומו, עד לפני דור אחד או שניים, ככל צבא אירופי טוב — הצבא הבריטי, הצרפתי, ההולנדי.** כל אלה עמלו במשך מאות בשנים כדי לייצר חייל מושלם שכזה. אנחנו הצלחנו בכך בדור אחד בלבד. **כמייגור בריטי בהורן, או כקפיטן צרפתי בויבובי, או כגנרל מזגי (ממוצא פלמי) בקוני גו, היה דני מט נחשב כ"אחד מהחברים", אורח רצוי במועדון הכב, חייל אמיתי.**

כי אצל דני מט אין חוכמות. הוא יודע מי האדון ומי הנייטב. הוא יודע שאסור לעשות חוכמות עם הילידים. השחחורים (או החומים, או הצהובים) מכיר נים רק שפה אחת — שפת הכוח.

לכן צריכים להגיד להם בדיוק מה רוצים מהם, בשפה פשוטה. שאינה משתמעת לשתי פנים. כשהם נוהגים על-פי ההוראות, יש להתייחס אליהם יפה, ואפילו להחליף עימם מדי פעם כמה מילים, חוך שמירת הדיסטאנס. כשהם מפירים את ההוראות, צריכים לתת להם מכה על הראש, מכה חזקה, שתיכאב, מוטב לפתוח באש על הפגנה, ולהרוג כמה עשרות כושים, מאשר לתת לעניינים להידרדר. כל מושל-מחוז מנוסה יגיד זאת. מושלי-מחוז אלה עדיין גולים בחורה זו, ומדברים עליה על כוסות וסלסולי. אלא שהמועדון עבר בינתיים ללונדון, לפאריס ולבריסל. שם אפשר לשבת ולשתות בנחת, לקלל את השחחורים והחומים, לגדף את הפוליטיקאים שקילקלו את הכל, ולזכור את הימים ההם.